

© Плушнікова Т. В.

УДК 616. 12-008. 331. 1:614. 2(477. 54)

Плушнікова Т. В.

ОБІЗНАНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ

Вищий державний навчальний заклад України

«Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)

Дана робота є фрагментом НДР «Наукове обґрунтування технологій управління та організації різних видів медичної, в тому числі стоматологічної, допомоги дорослому та дитячому населенню в період реформування системи охорони здоров'я», № держ. реєстрації 0113U004778.

Вступ. Нова Європейська політика Здоров'я-2020 була затверджена на 62-й сесії Європейського регіонального комітету ВООЗ у 2012 році. Загальнодержавна програма «Здоров'я-2020: український вимір» спрямована на реалізацію стратегічних пріоритетів України у сфері охорони здоров'я щодо збереження та зміцнення здоров'я населення шляхом профілактики хронічних неінфекційних захворювань та мінімізації впливу факторів ризику розвитку хвороб, створення сприятливого для здоров'я середовища, формування відповідального ставлення громадян до свого здоров'я та мотивації населення до здорового способу життя [2, 7, 11].

Україна однією з перших країн Європейського регіону приступила до розробки проекту Загальнодержавної програми «Здоров'я-2020: український вимір».

Реалізація Програми дасть змогу: скоротити поширеність факторів ризику виникнення хронічних неінфекційних хвороб серед населення, впровадити принципи здорового способу життя, знизити передчасну смертність та інвалідність, що зумовлені хронічними неінфекційними захворюваннями та інше [5, 13].

Через несприятливу соціально-економічну ситуацію в Україні та низьку обізнаність населення щодо профілактичних медичних технологій, а також через невміле і недостатнє їх застосування захворюваність на хронічні неінфекційні захворювання серед населення країни набула загрозливого характеру. В Україні ще надто низька обізнаність населення про ризики основних захворювань, таких як АГ, цукровий діабет, гіперхолестеринемія. Ці пацієнти або не приймають лікарських засобів, або порушують рекомендований режим їх застосування [3, 14].

Розповсюдження артеріальної гіпертензії (АГ) та гіпертонічної хвороби (ГХ) є однією з найгостріших сучасних медико-соціальних проблем і не має тенденцій до її зниження. Захворювання грає значну роль у зниженні працездатності населення, інвалідизації, погіршення якості життя, виникнення особливих умов зміни соціальної ситуації розвитку [4, 10, 12].

Масштаби цієї неінфекційної епідемії вражаючи! Майже 20-25% всього дорослого населення має підвищений артеріальний тиск, тобто страждають тією чи іншою формами артеріальної гіпертензії,

причому частіше нездужають найбільш працездатні люди віком 30-60 років [1]. Щорічно АГ вперше виявляється приблизно у 430 тисяч пацієнтів. Саме по собі підвищення артеріального тиску (АТ) часто протікає безсимптомно і проявляється лише у фіналі захворювання тяжкими ускладненнями – мозковим інсультом або серцево-судинною недостатністю. У 2012 р. інвалідність при АГ становила 17464 особи, з яких 60,5% – люди працездатного віку. Цей показник був найвищим серед дорослого населення Полтавської (6,7), Запорізької (6,5), Черкаської (6,2) областей. Економічні збитки, обумовлені тимчасовою втратою працездатності, інвалідністю та передчасною смертністю від АГ, ГХ, серцево-судинною недостатністю перевищила 2 мільярди гривень [8].

Несприятлива епідеміологічна ситуація, що склалася в Україні щодо гіпертонічної хвороби і спричинених нею ускладнень, може бути суттєво виправлена, якщо взяти до уваги той факт, що високий артеріальний тиск успішно коригується. Досвід показує, що навіть при дуже високому тиску самопочуття хворого може залишатися задовільним. Такий суб'єктивно-спокійний перебіг АГ, з одного боку, призводить до того, що людина просто не знає про наявність у нього серйозної патології. Це спричинено недостатнім рівнем розвитку національної політики у сфері охорони здоров'я та низькою інформованістю населення про фактори ризику захворювання [6, 9].

Метою даного дослідження було вивчення обізнаності населення Полтавської області щодо проблеми артеріальної гіпертензії та методів її профілактики.

Об'єкт і методи дослідження. Дослідження проводилось медико-соціологічним методом з використанням анонімних анкет та статистичним методом – для оцінки результатів. Первинною інформаційною базою для виконання дослідження стали результати комплексного статистичного аналізу анкет 500 пацієнтів (вік – 18-65 років) зі скаргами на підвищення артеріального тиску.

Результати досліджень та їх обговорення. Як свідчать дані опитування, про рівень свого артеріального тиску обізнані 66% опитуваних і можуть вказати цифри свого артеріального тиску, 34% ($p < 0,01$) опитуваних не знають рівні свого артеріального тиску. При цьому офіційні стандарти нормального артеріального тиску відомі лише 52% ($p < 0,05$) опитуваних. Найчастіше вимірюють власний артеріальний тиск лише за потребою, на що вказали 43% ($p < 0,01$) досліджуваних, тільки при зверненні до лікаря – 17% ($p > 0,005$)

опитуваних, взагалі не вимірюють – 15% ($p > 0,005$) опитуваних і лише 1/4 ($p < 0,01$) опитаного населення регулярно контролює свій артеріальний тиск.

Основною причиною звернень хворих до медичних працівників є вже стійке підвищення артеріального тиску та розвиток гіпертонічної хвороби (ГХ), що становило 75% ($p < 0,001$) досліджуваних. Друге місце займає необхідність консультацій щодо лікування АГ – 17% ($p > 0,005$). І лише на останньому третьому місці – потреба рекомендацій щодо режиму праці, відпочинку, харчування та дотримання здорового способу життя – 8% ($p < 0,05$).

Показово також, що 2/3 опитаного населення Полтавської області, хворих на АГ, взагалі не володіє знаннями про лікування та профілактику свого захворювання, а 1/3 населення не має можливості регулярно вживати призначені лікарем лікувальні засоби, що є вагомою причиною зростання захворюваності жителів Полтавської області на артеріальну гіпертензію.

Для підвищення рівня обізнаності громадян щодо проблеми артеріальної гіпертензії необхідно масово проводити санітарно-просвітницькі заходи

за підтримки місцевої влади з залученням ЗМІ, виготовлення та розміщення санітарно – просвітницьких матеріалів і соціальної реклами та обов'язкове визначення відповідальних за проведення інформаційно-освітньої компанії серед населення Полтавської області. Збільшити кількість та якість профілактичних заходів, вести систематичний контроль артеріального тиску і збільшити прихильність до лікування пацієнтів з артеріальної гіпертензії.

Висновки. Аналіз отриманих даних дає підстави стверджувати, що поінформованість населення Полтавської області щодо проблеми АГ знаходиться на низькому рівні. Існує необхідність подальшого вивчення обізнаності населення Полтавської області щодо проблеми артеріальної гіпертензії, а також удосконалення та впровадження різних методів профілактики АГ.

Перспективи подальших досліджень. В подальшому планується провести порівняльний аналіз результатів анкетувань пацієнтів серед населення з підвищеним артеріальним тиском в залежності від різних факторів ризику виникнення артеріальної гіпертензії.

Література

1. Бовкун Г. В. Питання профілактики та лікування гіпертонічної хвороби / Г. В. Бовкун // Укр. мед. часопис. – 2011. – №6. – С. 12-14.
2. Ждан В. М. Аналіз захворюваності на хвороби системи кровообігу в полтавській області за 2003-2012 роки / В. М. Ждан, І. А. Голованова, М. В. Хорош // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип. 3, Т. 1. – С. 114-118.
3. Законопроект Про затвердження Загальнодержавної програми «Здоров'я-2020: український вимір» <http://www.arteka.ua/article/132227>.
4. Зозуля І. С. Епідеміологія цереброваскулярних захворювань в Україні / І. С. Зозуля, А. І. Зозуля // Укр. мед. часопис – 2012 – №5. – С. 38-41.
5. Котвіцька А. А. Оцінка епідеміологічного стану судинно-мозкових захворювань серед населення України та шляхи його покращення / А. А. Котвіцька, І. О. Лобова // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2013. – №2(28). – С. 74-79.
6. Лашкул З. В. Вивчення знань факторів ризику захворюваності і смертності від артеріальної гіпертензії у керівників лікувальних закладів первинної ланки / З. В. Лашкул // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип. 3, Т. 1. – С. 197-200.
7. Москаленко В. Ф. / Перспективи розвитку системи охорони здоров'я: вітчизняний та зарубіжний досвід / В. Ф. Москаленко, Т. С. Грузева, Л. І. Галієнко // Здоров'я населення, актуальні проблеми та перспективи розвитку системи охорони здоров'я. Матеріали науково-практ. конференції. – Харків, 31 жовтня-1 листопада 2013 р. – С. 125-126.
8. Парфьонов В. А. Фактори ризику і профілактика ішемічних цереброваскулярних захворювань / В. А. Парфьонов // Журн. неврології і псих. ім. С. С. Корсакова. – 2010. – №3. – С. 16-18.
9. Повідомлення про оприлюднення проекту Закону України «Про затвердження Загальнодержавної програми «Здоров'я – 2020: український вимір» http://www.moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20120316_1.
10. Самохвалов В. Г. Вариабельність серцевого ритма у лиц с первичной артериальной гипотонией / В. Г. Самохвалов, И. Н. Исаева // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип. 3, Т. 1. – С. 317-320.
11. Слабкий Г. А. Здоровье 2020 – новая европейская политика и стратегия в интересах здоровья населения / Г. А. Слабкий, Г. Я. Пархоменко, Н. Ю. Астахова // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип. 3, Т. 1. – С. 16-20.
12. Слободін Т. М. «Напрями профілактики цереброваскулярних і нейродегенеративних захворювань» / Т. М. Слободін // «Здоров'я від А до Я». – 2011. – №5. – С. 5-7.
13. Соціальний інформаційний проект: «Профілактика та контроль гіпертонії – запорука здоров'я нації» <http://www.sosreklama.org/proekty/hypertension/>.
14. Харченко Т. П. Актуальные вопросы профілактики инсульта / Т. П. Харченко // Укр. мед. часопис. – 2011. – №6. – С. 26-27.

УДК 616. 12-008. 331. 1:614. 2(477. 54)

ОБІЗНАНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ

Плужнікова Т. В.

Резюме. Було проведено дослідження обізнаності населення Полтавської області щодо проблеми артеріальної гіпертензії та методів її профілактики. Отримані результати дослідження показали, що поінформованість населення Полтавської області щодо проблеми АГ знаходиться на низькому рівні. Необхідно масово проводити санітарно-просвітницькі заходи за підтримки місцевої влади з залученням ЗМІ, виготовлення та

розміщення санітарно – просвітницьких матеріалів і соціальної реклами та обов'язкове визначення відповідалних за проведення інформаційно-освітньої компанії серед населення Полтавської області. Збільшити кількість та якість профілактичних заходів, вести систематичний моніторинг артеріального тиску і збільшити прихильність до лікування пацієнтів з артеріальною гіпертензією.

Ключові слова: обізнаність, профілактика, артеріальна гіпертензія, Полтавська область, населення.

УДК 616. 12-008. 331. 1:614. 2(477. 54)

ОСВЕДОМЛЕННОСТЬ НАСЕЛЕНИЯ ПОЛТАВСКОЙ ОБЛАСТИ ПО ПРОФИЛАКТИКЕ АРТЕРИАЛЬНОЙ ГИПЕРТЕНЗИИ

Плужникова Т. В.

Резюме. Было проведено исследование осведомленности населения Полтавской области по проблеме артериальной гипертензии и методов ее профилактики. Полученные результаты исследования показали, что осведомленность населения Полтавской области по проблеме АГ находится на низком уровне. Необходимо массово проводить санитарно-просветительские мероприятия при поддержке местных властей с привлечением СМИ, изготовление и размещение санитарно-просветительских материалов и социальной рекламы и обязательное назначение ответственных за проведение информационно-образовательной компании среди населения Полтавской области. Увеличить количество и качество профилактических мероприятий, вести систематический мониторинг артериального давления у населения.

Ключевые слова: осведомленность, профилактика, артериальная гипертензия, Полтавская область, население.

UDC 616. 12-008. 331. 1:614. 2(477. 54)

Population Awareness of Poltava Region of Arterial Hypertension Prevention

Pluzhnikova T. V.

Abstract. The aim of our investigation was to study population awareness of Poltava region of arterial hypertension problem and methods of its prevention.

The object and methods of investigation. An investigation was performed by medical and sociological method using anonymous questionnaires and by statistic method in order to get results. There were results of comprehensive statistic analysis of questionnaires of 500 patients (from 18 to 65 years old) with complaints of arterial hypertension in order to get primary informative data base for the investigation.

It was conducted population awareness of Poltava region of arterial hypertension problem and methods of its prevention. As shown in questionnaires 66% are aware about their level of arterial pressure and can indicate numbers of it, 34% ($p < 0,01$) examined people do not know the level of blood pressure. At that official standards of normal arterial pressure are well known to only 52% ($p < 0,05$) of examined ones. 43% ($p < 0,01$) of examined people measure own arterial pressure only if it is necessary, 17% ($p > 0,005$) of respondents measure an arterial pressure only after doctor's visit, 15% ($p > 0,005$) of patients do not measure an arterial pressure, and only 1/4 ($p < 0,01$) of population controls an arterial pressure regularly.

Stable increase of arterial pressure and development of hypertensive disease (HD) is the main reason of patient's visit to doctors that contained 75% ($p < 0,001$) of examined patients. Secondly, it is necessary to provide specialized medical consultation according to high blood pressure treatment of 17% ($p > 0,005$). Thirdly, 8% ($p < 0,05$) of patients require some recommendations of work's order and rest's regimen, diet peculiarities and healthy lifestyle.

It is important 2/3 of examined population of Poltava region who suffer from high blood pressure are not aware about treatment and prevention of this disease, but 1/3 of population do not have an opportunity use prescribed drugs regularly.

There is low level of population awareness of Poltava region of arterial hypertension problem according to received results of an investigation. There is the necessity of further study of population's awareness of Poltava region of problem of arterial hypertension and also improvement of different methods of its prevention.

It is necessary to perform health education with support from local power using mass media and production and arrangement of public health service among population of Poltava region in order to increase the level of population awareness of arterial hypertension problem.

To increase amount and quality of preventive measures, follow systemic control of high blood pressure and cause patients to treat arterial hypertension.

Conclusions. An analysis of received data base demonstrates problem of population awareness of Poltava region of arterial hypertension. There is the necessity of further study of population's awareness of Poltava region of arterial hypertension problem and also improvement of different methods of its prevention.

Further investigations. Hereafter it is planned to perform comparative analysis of results of patients' questionnaires among population with increased arterial pressure depending on different risk factors of arterial hypertension onset.

Keywords: awareness, prevention, arterial hypertension, Poltava region, population.

Рецензент – проф. Голованова І. А.

Стаття надійшла 18. 06. 2014 р.